

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ในการไปทัศนศึกษาที่อินเดีย

THE DEVELOPMENT OF MORALITY AND ETHICS FOR STUDENTS OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY ISAN CAMPUS ON AN EDUCATIONAL TRIP TO INDIA

¹ประยงค์ แสนบุราณ และ ²พิริยานาถ พีรยาวิชิต

¹Prayong Seanpuran and ²Piriyath Peerayawichit

¹สาขาวิจัยพุทธศาสตร์และปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

²คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

¹Research in Buddhism and Philosophy Mahamakut Buddhist University Isan Campus,

²Faculty of Nursing Nakhon Pathom Rajabhat University, Thailand

Received: 2024-06-06

¹Corresponding Author's Email: sutirutp@yahoo.com

Revised: 2024-09-27

Accepted: 2024-12-09

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน 2) เปรียบเทียบก่อนและหลังการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ในการไปทัศนศึกษาที่อินเดีย และ 3) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาเอกจากรุ่นที่ 1 – 4 จำนวน 30 รูป/คน ซึ่งลงทะเบียนเรียนรายวิชาการปฏิบัติกรรมฐานในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา โดยแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.872 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาสถานภาพส่วนใหญ่ คือ ข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 63.33 และบรรพชิต คิดเป็นร้อยละ 36.67 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 50.00 และด้านชั้นปี/รุ่น ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษารุ่นที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมาคือเป็นนักศึกษารุ่นที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 26.67 และน้อยที่สุดคือเป็นนักศึกษารุ่นที่ 3 และ 4 คิดเป็นร้อยละ 13.33 ระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ในการไปทัศนศึกษาที่อินเดีย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.83$, $\sigma=0.80$) โดยด้านที่มีระดับคุณธรรมจริยธรรมมากที่สุดคือความซื่อสัตย์ ($\mu=4.23$, $\sigma=0.86$) รองลงมาคือความเสียสละ ($\mu=4.10$, $\sigma=0.80$) และน้อยที่สุดคือความรับผิดชอบ ($\mu=3.50$, $\sigma=0.90$) การเปรียบเทียบ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

ก่อนและหลังการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยกิจกรรมที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ไหว้พระ/สวดมนต์ ($\mu=4.47$, $\sigma=0.68$) รองลงมาคือการนั่งสมาธิ ($\mu=4.30$, $\sigma=0.92$) และน้อยที่สุดคือ การเข้าเยี่ยมชมสังเวชนียสถาน ($\mu=4.03$, $\sigma=0.81$)

คำสำคัญ: การพัฒนา; คุณธรรมจริยธรรม; นักศึกษา; ปริญญาเอก

Abstract

This research purpose to 1) study the level of morality and ethics of students at Mahamakut Buddhist University Isan Campus, 2) Compare before and after the development of morality and ethics for students at Mahamakut Buddhist University Isaan Campus on an Educational Trip to India, and 3) study satisfaction with the development of morality and ethics of students at Mahamakut Buddhist University Isan Campus, on an Educational trip to India. The population used in the research was 30 doctoral students from batches 1–4 who were enrolled in the meditation practice course in the second semester of the academic year 2023. The research instrument was a questionnaire for the morality and ethics of students. Reliability of questionnaires =0.872. The statistics used in the research included frequency, percentage, mean, and SD.

The research results found that general information about the status of most students was layman (63.33%), monks (36.67%), aged 51 years and over (50.00%) and Most of them are first-generation students (46.67%), followed by second generation students (26.67%), and the least were third and fourth generation students (13.33%). The morality and ethics level of Mahamakut Buddhist University Isan Campus students on a field trip to India Overall, high level ($\mu=3.83$, $\sigma=0.80$). The most of level of morality and ethics was honesty ($\mu=4.23$, $\sigma=0.86$), followed by sacrifice ($\mu=4.10$, $\sigma=0.80$) and responsibility ($\mu=3.50$, $\sigma=0.90$). Comparing before and after the development of Morality and Ethics for Students was significantly different at the .05 level. Satisfaction regarding the development of morality and ethics of students was at a high level. The activity with the greatest satisfaction was worshipping/praying ($\mu=4.47$, $\sigma=0.68$), followed by meditation ($\mu=4.30$, $\sigma=0.92$), and the least was visiting a miserable place ($\mu=4.03$, $\sigma=0.81$)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

Keywords: Development; Morality and Ethics; Students; Doctorate Degree

บทนำ

ในสังคมโลกปัจจุบันมีปัญหาเป็นอย่างมากในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมจะเห็นได้ชัด ๆ ก็คือทะเลาะเบาะแว้งกับการทุจริต คอร์รัปชัน การฆ่ากัน การโกหกหลอกลวงกับกันในสังคมโลกเหล่านี้ทั้งหมดก็คือปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรม (Ministry of Culture, Department of Religious Affairs, 2019) ถ้าพูดให้เข้าใจตัวก็คือสังคมไทยในปัจจุบันนี้มีปัญหาคุณธรรมจริยธรรมมาก ทั้ง ๆ ที่เป็นเมืองพุทธศาสนาแต่ปัญหาเรื่องคุณธรรมจริยธรรมก็มีมากเช่นกันและไม่ใช่ว่าเฉพาะชาวบ้านเท่านั้นที่มีปัญหาคุณธรรมจริยธรรม แม้แต่พระสงฆ์องค์เจ้าซึ่งครองจีวรสีเหลืองอร่ามก็มีปัญหาเช่นเดียวกับชาวบ้าน บางครั้งออกจะรุนแรงในบางปัญหาเช่นเดียวกับชาวบ้านหรือรุนแรงมากกว่าที่เป็นเช่นนี้เพราะอะไร ทั้ง ๆ ที่มีคำสอนอันงดงามของพระพุทธศาสนาซึ่งไม่มีคำสอนของศาสนาอื่น ๆ มาเทียบได้ ผู้วิจัยเองมีความเห็นว่าที่คนในสังคมไทยส่วนมากขาดคุณธรรมจริยธรรม อาจจะมาจากสาเหตุหลาย ๆ อย่าง เช่น 1) ไม่เคยเรียนรู้ศีลธรรมว่ามีความสำคัญอย่างไร 2) ไม่เคยปฏิบัติศีลธรรมจึงไม่รู้คุณค่าของศีลธรรม และ 3) ไม่มีความเชื่อในเรื่องศีลธรรมและการปฏิบัติธรรมว่ามีผลในปัจจุบันและอนาคตของตนอย่างไร เป็นต้น เขาจึงปฏิเสธการเรียนรู้ศีลธรรมและปฏิบัติศีลธรรม

ถามว่าจะทำอย่างไรจึงจะปลูกฝังศีลธรรมใหม่ของคนได้ ตอบว่าจะต้องให้ศึกษาศีลธรรมเพื่อให้เห็นความสำคัญของศีลธรรม เพราะหากคนไทยในสังคมไม่มีศีลธรรม สังคมก็จะวุ่นวายจะใช้กฎหมายบังคับคนซึ่งไม่มีศีลธรรมนั้นยาก เมื่อศึกษาหรือเรียนรู้ศีลธรรมแล้วจะต้องปฏิบัติตามศีลธรรมนั้น ๆ เมื่อเขาปฏิบัติธรรมศีลธรรมนั้น ๆ ได้แล้ว เขาก็จะเห็นคุณค่าของศีลธรรม สิ่งที่ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็คือจะมีความเชื่อต่อศีลธรรมนั้น ๆ อย่างมั่นคง เมื่อคนเรียนรู้ศีลธรรมและปฏิบัติตามศีลธรรมอย่างดีแล้ว ถามอีกว่าจะสอนที่ไหนและสอนอย่างไร คำตอบก็คือสถาบันการศึกษาทุกแห่งสามารถเปิดสอนศีลธรรมได้ ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการศึกษาระดับประถม มัธยม หรือมหาวิทยาลัยเปิดสอนได้ทั้งนั้น การสอนนั้นให้เน้นทางการปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงเนื้อหาสาระของศีลธรรมได้อย่างง่ายขึ้น (Faculty of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2018) เพราะการสอนทางปฏิบัติก็จะเรียนแบบห้องปฏิบัติการหรือห้องแล็บนั่นเอง ผู้เรียนจะได้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง โดยที่ผู้สอนไม่ต้องออกแรงอธิบายให้ยืดยาว ผู้เรียนด้วยการเรียนแบบปฏิบัติจะเข้าใจเอง (Wongwanichtawee, and Nakwatchara, 2018)

การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาจึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาเพื่อการวิจัยและใช้ในการพัฒนานักศึกษาให้ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านสติปัญญา ความรู้ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญมาก และจะต้องปลูกฝังให้กับนักศึกษาที่จะเติบโตขึ้นเป็นกำลังสำคัญในสังคม เพราะถ้าคนในสังคมเป็นคนดีแล้ว สังคมก็มีความสุข แต่ถ้าคนในสังคมไม่ดี ก็จะมีปัญหา วุ่นวาย เต็มดราม่า มีการเอารัดเอาเปรียบ การแก่งแย่งแข่งขันในสิ่งที่ผิดคุณธรรมและจริยธรรม โดยที่กฎหมายอาจจะไม่ได้บังคับ หรือมีบทลงโทษ โดยประเทศไทยเป็นประเทศที่มีปัญหาหลายอย่างทางสังคม ซึ่งมีต้นเหตุมาจากคนในชาติยังขาด

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

การศึกษาที่ดีและมีความบกพร่องทางคุณธรรมจริยธรรม ทำให้คนจำนวนมากไม่มีเหตุผล ขาดระเบียบวินัย ขาดความรักสามัคคีและมีการเบียดเบียน ทุจริตคอร์รัปชันอยู่มาก แม้จะมีการกระตุ้นเตือนอยู่ตลอดเวลา แต่คนก็ไม่มีอาการตระหนักรู้ที่ควร นอกจากนั้นคุณธรรมจริยธรรมเป็นเรื่องของนามธรรมที่แก้ไขและพัฒนา ได้ยากต้องใช้เวลาและกระทำอย่างต่อเนื่องจึงต้องอาศัยบทบาทของทางการศึกษาในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของคนในชาติ ในการปฏิรูปการศึกษาจึงเน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรมและนำลงสู่การปฏิบัติ

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา “การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ในการไปทัศนศึกษาที่อินเดีย” ว่าการไปทัศนศึกษาครั้งนี้จะมีผลต่อการพัฒนาจิตใจของนักศึกษามากน้อยเพียงใด และใช้กิจกรรมต่าง ๆ ทั้งบนรถทัวร์และกิจกรรมในสถานที่สำคัญ ๆ ทางพระพุทธศาสนาจะมีผลต่อการพัฒนาจิตใจได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
2. เพื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ในการไปทัศนศึกษาที่อินเดีย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ในการไปทัศนศึกษาที่อินเดีย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 แบบแผนการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบแผนการวิจัยแบบทดลองกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (One Group Pretest-Posttest Design) (Ritcharoen, 2024) โดยมีลักษณะดังนี้

กลุ่ม	Pretest	Treatment	Posttest
ทดลอง	T ₁	X	T ₂
T ₁	หมายถึง	การทดสอบก่อนการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม	
X	หมายถึง	การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมโดยการเข้าร่วมกิจกรรมการรักษาศีล การสวดมนต์ระหว่างเดินทาง และการฝึกสมาธิในสถานที่ต่าง ๆ ตามที่ได้กำหนดกิจกรรมไว้	
T ₂	หมายถึง	การทดสอบหลังการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม	

ขั้นตอนที่ 2 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาเอกรุ่นที่ 1 – 4 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จำนวน 30 รูป/คน ซึ่งลงทะเบียนเรียนรายวิชาการปฏิบัติกรรมฐานในภาคการเรียนรู้ที่ 2 ปีการศึกษา 2566 เข้าร่วมกิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งบนรถทัวร์และกิจกรรมในสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา การรักษาศีลและการฝึกสมาธิในที่ต่าง ๆ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ในการไปทัศนศึกษาที่อินเดีย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาเอกมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน แบ่งออกเป็น 4 ตอน มีดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check lists) ได้แก่ สถานภาพ เพศ อายุ ชั้นปี/รุ่น จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาเอก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) มีการแบ่งเนื้อหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมออกเป็น 6 หัวข้อ ได้แก่ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความมีเมตตา ความอดทนอดกลั้น และความเสียสละ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาเอก ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการปฏิบัติกรรมฐาน การร่วมกิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ กิจกรรมต่าง ๆ ทั้งบนรถทัวร์และกิจกรรมในสถานที่สำคัญ ๆ ทางพระพุทธศาสนาของนักศึกษา

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ศึกษาร่วมนำเสนอความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาเอกต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 วิธีการสร้างเครื่องมือวิจัย

4.1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาเอก

4.2 สร้างแบบสอบถามตามเนื้อหา และวัตถุประสงค์ของงานวิจัย รวมไปถึงรายละเอียดและกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์

4.3 นำร่างแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จำนวน 3 ท่าน ในการพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมตามหลักวิชาการ และนำเสนอเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้วจึงนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item-Objective Congruence) (Worakham, 2021) โดยจากการตรวจสอบเชิงเนื้อหา พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67 - 1.00

4.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มาปรับแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักศึกษาระดับปริญญาเอกที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำผลที่ได้ไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach's alpha-coefficient) (Phatthiyathani, 2022) โดยในงานวิจัยนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.872 ซึ่งมีความเชื่อมั่นมากพอที่จะนำไปใช้ในการวิจัยได้

4.5 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงเนื้อหาและข้อคำถามให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

ขั้นตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาเอก พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ในกรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อสงสัยเกี่ยวกับข้อคำถามในแบบสอบถาม รวมทั้งจากการสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ การไหว้พระสวดมนต์ การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งบนรถทัวร์และกิจกรรมในสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 6.1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา ทำการวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ
- 6.2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา ทำการวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 6.3 ข้อมูลการเปรียบเทียบก่อนและหลังการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ในการไปทัศนศึกษาที่อินเดีย ทำการวิเคราะห์โดยการทดสอบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของสองกลุ่มแบบไม่อิสระกัน
- 6.4 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ทำการวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

7.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

7.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ระดับคุณธรรมจริยธรรมและความพึงพอใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เกณฑ์การแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยในช่วงคะแนนดังต่อไปนี้ (Thirakanan, 2013)

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00	แปลความว่า	อยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20	แปลความว่า	อยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40	แปลความว่า	อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60	แปลความว่า	อยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80	แปลความว่า	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

7.3 สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบก่อนและหลังการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้การทดสอบที่แบบไม่อิสระ (Dependent Sample t-test)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมกุฎราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษามหาวิทยาลัยมกุฎราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ในการไปทัศนศึกษาที่อินเดีย พบว่า สถานภาพส่วนใหญ่ คือ ขรवास จำนวน 19 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 63.33 และบรรพชิต จำนวน 11 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 ด้านเพศส่วนใหญ่เป็นบรรพชิต จำนวน 11 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 รองลงมาคือขรवासหญิง จำนวน 10 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และขรवासชาย จำนวน 9 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 ด้านอายุส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 15 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ อายุ 41 – 50 ปี จำนวน 10 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และน้อยที่สุด คือ อายุ 31 – 40 ปี จำนวน 5 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 และด้านชั้นปี/รุ่น ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษารุ่นที่ 1 จำนวน 14 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมาคือเป็นนักศึกษารุ่นที่ 2 จำนวน 8 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 และน้อยที่สุด คือเป็นนักศึกษารุ่นที่ 3 และ 4 จำนวนรุ่นละ 4 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ดังตารางที่ 1

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (รูป/คน)	ร้อยละ (%)
สถานภาพ		
บรรพชิต	11	36.67
ขรवास	19	63.33
เพศ		
บรรพชิต	11	36.67
ขรवासชาย	9	30.00
ขรवासหญิง	10	33.33
อายุ		
31 – 40 ปี	5	16.67
41 – 50 ปี	10	33.33
51 ปี ขึ้นไป	15	50.00
ชั้นปี/รุ่น		
รุ่นที่ 1	14	46.67
รุ่นที่ 2	8	26.67
รุ่นที่ 3	4	13.33
รุ่นที่ 4	4	13.33
รวม	30	100.00

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักศึกษามหาวิทยาลัยมกุฎราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ในการไปทัศนศึกษาที่อินเดีย

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

ระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ในการไปทัศนศึกษาที่อินเดีย การพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษาโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นทั้งความรู้และการปฏิบัติ และความตระหนักในความเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ในครั้งนี้ได้มีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการปฏิบัติธรรมฐาน รวมไปถึงการร่วมกิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ กิจกรรมต่าง ๆ ทั้งบนรถทัวร์และกิจกรรมในสถานที่สำคัญ ๆ ทางพระพุทธศาสนา นำเสนอด้งปรากฏในตารางที่ 2

รายละเอียด	μ	σ	แปลผล
1. ความมีวินัย	3.60	0.97	มาก
2. ความรับผิดชอบ	3.50	0.90	มาก
3. ความซื่อสัตย์	4.23	0.86	มาก
4. ความมีเมตตา	3.73	0.87	มาก
5. ความอดทนอดกลั้น	3.80	0.92	มาก
6. ความเสียสละ	4.10	0.80	มาก
รวม	3.83	0.90	มาก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ในการไปทัศนศึกษาที่อินเดีย

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ในการไปทัศนศึกษาที่อินเดีย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.83$, $\sigma=0.90$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีระดับคุณธรรมจริยธรรมมากที่สุดคือ ความซื่อสัตย์ ($\mu=4.23$, $\sigma=0.86$) รองลงมาคือ ความเสียสละ ($\mu=4.10$, $\sigma=0.80$) ความอดทนอดกลั้น ($\mu=3.80$, $\sigma=0.92$) ความมีเมตตา ($\mu=3.73$, $\sigma=0.87$) ความมีวินัย ($\mu=3.60$, $\sigma=0.97$) และน้อยที่สุดคือ ความรับผิดชอบ ($\mu=3.50$, $\sigma=0.90$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ในการไปทัศนศึกษาที่อินเดีย ผลการวิจัยพบว่า ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ในการไปทัศนศึกษาที่อินเดีย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีก่อนเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย 2.77 หลังเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย 3.83 ดังตารางที่ 3

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

การทดสอบ	N	μ	σ	t	Sig.
ก่อน	30	2.77	1.54	-3.407*	.002
หลัง	30	3.83	0.90		

* $p < .05$

ตารางที่ 3 ผลก่อนและหลังการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ในการไปทัศนศึกษาที่อินเดีย

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ในการไปทัศนศึกษาที่อินเดีย ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ในการไปทัศนศึกษาที่อินเดีย โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายการกิจกรรม พบว่า ทุกกิจกรรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยกิจกรรมที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ไหว้พระ/สวดมนต์ ($\mu = 4.47$, $\sigma = 0.68$) รองลงมาคือการนั่งสมาธิ ($\mu = 4.30$, $\sigma = 0.92$) และน้อยที่สุดคือ การเข้าเยี่ยมชมสังเวชนียสถาน ($\mu = 4.03$, $\sigma = 0.81$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4

กิจกรรม	μ	σ	แปลผล
1. ไหว้พระ / สวดมนต์	4.47	0.68	มาก
2. การนั่งสมาธิ	4.30	0.92	มาก
3. การเข้าเยี่ยมชมสังเวชนียสถาน	4.03	0.81	มาก
รวม	4.27	0.81	มาก

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ในการไปทัศนศึกษาที่อินเดีย

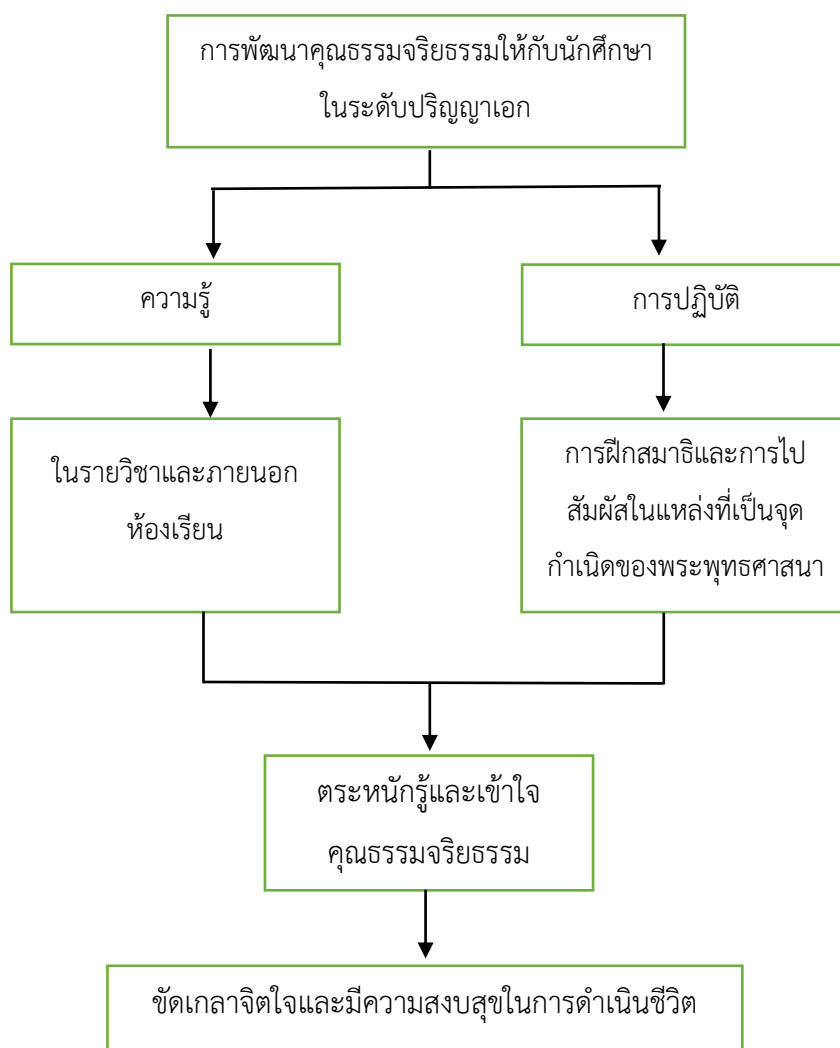
องค์ความรู้ใหม่

ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักศึกษาในระดับปริญญาเอกนั้นต้องมีการพัฒนาในส่วนที่เป็นความรู้และการปฏิบัติควบคู่กันไป เพราะคุณธรรมจริยธรรมเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้ แต่สามารถเข้าถึงได้ด้วยการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้วยการให้นักศึกษาได้ไปทัศนศึกษาในแหล่งที่เป็นจุดกำเนิดของพระพุทธศาสนาได้มีการไปสัมผัสทำกิจกรรมทางศาสนาจะมีส่วนในการขัดเกลาจิตใจนักศึกษาได้เป็นอย่างดี ทำให้นักศึกษาได้สัมผัสและเข้าถึงการพัฒนาจิตใจตนเองได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นกระบวนการในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักศึกษาในระดับปริญญาเอก ประกอบด้วย

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

1. การถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบของการสอนในรายวิชาปฏิบัติกรรมฐาน
2. การดำเนินการลงมือปฏิบัติด้วยการไปทัศนศึกษา และร่วมกิจกรรมในสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาพร้อมได้มีการฝึกปฏิบัติธรรม ชัดเจนจิตใจ ให้มีความสุขและมีสติ

ดังนั้นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 6 ประการ ได้แก่ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความมีเมตตา ความอดทนอดกลั้น และความเสียสละ สามารถกระทำผ่านกิจกรรม ไหว้พระ / สวดมนต์ การนั่งสมาธิ และการเข้าเยี่ยมชมสังฆเวณียสถาน การหมั่นลงมือปฏิบัติอยู่อย่างสม่ำเสมอจะทำให้ นักศึกษามีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีขึ้น

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

คุณธรรมจริยธรรมเป็นเรื่องเฉพาะบุคคล ดังนั้นการหมั่นเข้าถึงศาสนาก็จะเป็นหนึ่งในเครื่องเตือนใจและคอยชัดเจนจิตใจให้มีสติและสามารถดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาทและมีความสุข

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ในการไปทัศนศึกษาที่อินเดีย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาเอก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะโดยคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 6 ข้อนี้เป็นคุณธรรมจริยธรรมที่สังคมไทยให้ความสำคัญ การปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรมก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยให้สังคมโดยรวมมีความเข้มแข็ง รวมทั้งยังเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้มีความอยู่ดีมีสุข รู้จักความพอประมาณอย่างมีเหตุผล และมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี โดยควบคู่ไปกับการพัฒนาที่สูงสู่คุณภาพในทุกด้านโดยเฉพาะการเสริมสร้างคนไทยในอนาคตให้มีความรู้ มีภูมิปัญญารู้เท่าทันบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยรวมและเหตุการณ์ต่าง ๆ ของโลก เข้าใจเหตุและผลในสิ่งที่เกิดขึ้น รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏการสร้างคุณค่าที่ดีในสังคมบนผืนแผ่นดินไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Khamta, and Worinthranuwat (2016) การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ผลการวิจัยพบว่า คุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย ด้านความเมตตา ความรับผิดชอบ ความอดทนอดกลั้น ความมีวินัย ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ และความกตัญญูทุกตัวที่อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhru Palat Chakkraphon Sirithoro, Sod-iam, and Siriket (2021) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โดยรวมอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X}=3.97$, S.D. = 0.170) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Boonthep, Rubama, Madyusoh, and Charoenjit (2022) ศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ปีการศึกษา 2564 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ปีการศึกษา 2564 มีพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมโดยภาพรวมมีอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.84 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัยสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.37 รองลงมาคือด้านความเสียสละ มีค่าเฉลี่ย 4.21 ด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ย 4.13 ด้านความซื่อสัตย์ มีค่าเฉลี่ย 3.67 และมีพฤติกรรมน้อยที่สุดคือด้านความอดทน มีค่าเฉลี่ย 3.54 ตามลำดับ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบก่อนและหลังการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะก่อนการศึกษานักศึกษาระดับปริญญาเอกมีความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมเพียงแค่ผิวเผิน ขาดการรู้และปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอทำให้หลังจากที่ได้มีการเรียนรู้ภายในห้องเรียนอย่างจริงจังและประกอบกับการที่นักศึกษาระดับปริญญาเอกได้ไปยังแหล่งกำเนิดของพระพุทธศาสนานั้นคือการไปทัศนศึกษาที่ประเทศอินเดีย การได้ไปเห็นแหล่งปฏิบัติธรรม การได้เข้าร่วมฝึกสมาธิต่าง ๆ ทำให้ตระหนักรู้และเข้าใจถึงคุณธรรมจริยธรรมมากยิ่งขึ้น ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาจึงมีความต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhru Palat Chakkraphon Sirithoro, Sod-iam, and Siriket (2021) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษา

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณธรรมจริยธรรมของ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้างหลังทดลองมีความแตกต่างกัน และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Boonthep, Rubama, Madyusoh, and Charoenjit (2022) ได้ศึกษาพฤติกรรม ด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ปีการศึกษา 2564 ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ก่อนและหลังมีความแตกต่างกัน โดยที่หลังมีคะแนน สูงกว่าก่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมจาก การเรียนการสอนในรายวิชาการปฏิบัติธรรมฐาน การร่วมกิจกรรมไหว้พระสวดมนต์และการเข้าร่วมกิจกรรม ต่าง ๆ ทั้งบนรถทัวร์และกิจกรรมในสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาโดย ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะเป็นผลมาจากกิจกรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องกันและเป็น กิจกรรมที่นักศึกษาให้ความสนใจ และเมื่อได้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวในขณะที่มีวุฒิภาวะสูงขึ้น การเข้าร่วมใน กิจกรรมที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาก็มีความเข้าใจชัดเจนมากยิ่งขึ้นทำให้เกิดการยอมรับมากขึ้น เนื่องจาก นักศึกษาเข้าใจและยอมรับว่าตนเองยังมีความบกพร่องที่ควรพัฒนาและการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ ชัดเจนเกี่ยวกับการพัฒนาในด้านการเรียนการสอนในรายวิชาการปฏิบัติธรรมฐาน นักศึกษามีความพึงพอใจ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านการเรียนการสอนในรายวิชาการปฏิบัติธรรมฐาน โดยภาพรวมอยู่ที่ ระดับมาก โดยเป็นผลมาจากการที่นักศึกษาสามารถนำความรู้จากการเรียนนี้ไปพัฒนาตนเองได้ นักศึกษา ยอมรับว่าการปฏิบัติธรรมฐานเพื่อฝึกฝนการควบคุมจิตใจของตนนั้นมีความจำเป็นต่อการใช้ชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งบนรถทัวร์และกิจกรรมในสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาที่นักศึกษา ระดับปริญญาเอกไปทัศนศึกษาที่อินเดีย นักศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับว่ามีความเข้าใจในวัตถุประสงค์และ เป้าหมายของกิจกรรม อีกทั้งยังได้รับความรู้และได้ฝึกตน และมั่นใจว่าจะสามารถนำสิ่งที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง ต่อไปได้ในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhru Palat Chakkrachon Sirithoro, Sod-iam, and Siriket (2021) การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้าน ช้าง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจโดยรวมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}=4.00$, S.D.=0.447) นักศึกษามีความพึงพอใจโดยรวมในการเรียนการสอนในรายวิชาการปฏิบัติธรรมฐาน อยู่ระดับมาก ($\bar{X}=4.00$, S.D.=0.168) นักศึกษามีความพึงพอใจโดยรวมในกิจกรรมไหว้พระสวดมนต์อยู่ที่ ระดับมาก ($\bar{X}=3.99$, S.D.=0.098) นักศึกษามีความพึงพอใจโดยรวมในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมประจำปี 2563 อยู่ระดับมาก ($\bar{X}=3.96$, S.D.=0.145) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phalanawat, Chunhapimol, Sunthonnon, and Chulthap, (2022) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูและ บุคลากรทางการศึกษาต่อพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม และการบริหารงานของผู้อำนวยการสำนักงาน การศึกษาเอกชนอำเภอ จังหวัดชายแดนใต้ ผลการวิจัย พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอ จังหวัดชายแดนใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

($\bar{X}$ =4.44, SD. = 0.17) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความพึงพอใจทุกรายการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.32 – 4.39, SD = 0.15 – 0.35) ยกเว้นด้าน วิทยพละ (ขยัน) อยู่ในระดับมากที่สุดและมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ ($\bar{X}$ =4.67, SD = 0.17) และด้านสังคหพละ (มนุษย์สัมพันธ์) มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ($\bar{X}$ =4.32, SD = 0.35)

สรุป

คุณธรรม จริยธรรมนับว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ได้รับการกล่าวถึงในหลายลักษณะ เมื่อเกิดความสับสนวุ่นวายในสภาพสังคมที่ขาดความสงบสุขอันเนื่องมาจากความประพฤติหรือการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมของบุคคลบางกลุ่มในสังคม มักจะมีการวิพากษ์วิจารณ์และกล่าวโทษกันว่าเป็นเพราะขาดคุณธรรมจริยธรรม ขาดความมีน้ำใจ มีความเห็นแก่ตัวเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดเป็นปัญหาของสังคม ซึ่งเป็นเพราะสังคมในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้สภาพสังคมไทยเกิดการแข่งขันและ เกิดการแก่งแย่งกันจนไม่สนใจคุณธรรมจริยธรรม ส่งผลให้คนไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจึงทำให้เกิดการประพฤติตนในทางที่ไม่พึงประสงค์ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนแล้วมีการสอดแทรกจริยธรรมก็จะเป็นหนึ่งในการคอยย้ำเตือนในเรื่องของการปฏิบัติตนและคอยขัดเกลาให้จิตใจยกระดับมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ดังนั้นควรมีการจัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้ลงปฏิบัติและฝึกฝนทางด้านจิตใจเพื่อสร้างให้เกิดความสงบสุขในจิตใจ การปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรมก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพราะจะช่วยให้สังคมโดยรวมมีความเข้มแข็ง รวมทั้งยังเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้มีความอยู่ดีมีสุข นอกจากนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอเพิ่มเติมในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านความมีวินัย ควรจัดให้มีกิจกรรมที่นักศึกษาจะได้แสดงออกให้เห็นถึงการปฏิบัติตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยอย่างชัดเจน เช่น การเข้าชั้นเรียนทั้งแบบออนไซต์และแบบออนไลน์ เป็นต้น
2. ด้านความรับผิดชอบ ควรจัดให้มีกิจกรรมหรือภาระงานที่แสดงถึงความรับผิดชอบของนักศึกษารวมไปถึงการส่งงานที่ได้รับมอบหมายให้ทันตามกำหนดเวลาเพื่อเป็นการฝึกวินัยอีกทางหนึ่ง
3. ด้านความซื่อสัตย์ ควรจัดให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์ ความซื่อตรง ความตรงไปตรงมา ความตรงต่อเวลา
4. ด้านความมีเมตตา ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความมีเมตตาที่ถูกต้อง โดยจะต้องมีการนำคุณธรรมข้ออื่น ๆ ตามหลักพรหมวิหารเข้ามาประยุกต์ให้เหมาะสม

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

5. ด้านความอดทนอดกลั้น ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความอดทนและอดกลั้นต่ออารมณ์ความรู้สึกเชิงลบ

6. ด้านความเสียสละ ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเสียสละ เช่น การบริจาคทาน การทำกิจกรรมจิตอาสาในการช่วยเหลือผู้อื่นหรือสังคม การไถ่โคกระบือเพื่อต่อชีวิตให้สัตว์สามารถมีชีวิตต่อไปได้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบก่อนและหลังการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาแตกต่างกัน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการโดยการนำกิจกรรมต่าง ๆ มาปรับใช้กับร่วมกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักศึกษาสามารถเข้าใจถึงคุณธรรมจริยธรรมได้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ในการไปทัศนศึกษาที่อินเดีย โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ดังนั้นควรมีการปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักศึกษา โดยเฉพาะกิจกรรมการเข้าเยี่ยมชมสังเวชนียสถานที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับกิจกรรมไหว้พระ / สวดมนต์ และการนั่งสมาธิ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา โดยเน้นในเรื่องของการปฏิบัติเป็นหลักและวัดผลจากพัฒนาการของการปฏิบัติเพื่อให้นักศึกษาเกิดการปฏิบัติที่ได้ผลมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบหรือตัวบ่งชี้ของคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องการพัฒนาหรือวิจัย

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา

References

- Boonthep, S., Rubama, M., Madyusoh, S., & Charoenjit, C. (2022). *Ethical behavior of first-year students at Hatyai University, academic year 2021*. The 13th Hatyai National and International Academic Conference. May 13, 2022 at Hatyai University, Hatyai District, Songkhla Province.
- Faculty of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (2018). *Introduction to Philosophy*. Phra Nakhon Si Ayutthaya: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Printing House.
- Khamta, J., & Worintranuwat, S. (2016). A study of morality and ethics of students in the Faculty of Business Administration, Thai-Nichi Institute of Technology. *Veridian E-Journal, Silpakorn University, Thai edition, Humanities, Social Sciences and Arts*, 9(2), 1962-1978.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

- Ministry of Culture, Department of Religious Affairs. (2019). *Manual for promoting morality for children and youth*. Bangkok: Agricultural Cooperative Association of Thailand.
- Phalaniwat, W., Chunhapimol, P., Sunthonnon, T. & Chulthap, N. (2022). Satisfaction of teachers and educational personnel with moral behavior, ethics, and administration of the directors of private education offices in the southern border provinces. *Pikul Journal, Faculty of Humanities and Social Sciences, Kamphaeng Phet Rajabhat University*, 20(1), 227-246.
- Phatthiyathani, S. (2022). *Educational measurement*. (12th ed.). Kalasin: Prasan Printing.
- Phrakhu Palat Chakkrachon Sirithoro, Sod-iam, P., & Siriket, B. (2021). Development of morality and ethics of students at Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus. *Lanchang Paritharn*, 7(2), 89-106.
- Ritcharoen, P. (2024). *Learning measurement and evaluation techniques*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Thirakanan, S. (2013). *Social Science Research Methodology: A Guide to Practice*. (11th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Wongwanitthawi, C., & Nakwatchara, S. (2018). Guidelines for management of morality and ethics promotion by asking questions from hypothetical situations. *Buriram Rajabhat University Academic Journal*, 10(2), 1-19.
- Worakham, P. (2021). *Educational research*. (10th ed.). Maha Sarakham: Taksila Printing.